

Homoseksueel voor de klas

Is het nu werkelijk zo ingewikkeld?

Kroniek
Kees van Dijk

Al enige tijd is er spanning rondom de dr. K. Schilderschool te Oegstgeest. En daarmee rondom het gereformeerd bijzonder onderwijs.

Een docent, Duran Renkema, verliet zijn vrouw en kinderen en ging met een vriend samenwonen. Ondertussen verlangt hij dat hij zijn werk als docent aan een gereformeerde basisschool kan blijven doen. Hij vocht zijn schorsing aan bij de kantonrechter. En bij de Commissie Gelijke Behandeling bepleit hij zijn zaak: hij vreest, in strijd met de wet, 'om het enkele feit' van homoseksualiteit te worden ontslagen.

Inmiddels heeft de kantonrechter uitgesproken dat de schoolvereniging in gesprek met de docent moet gaan. Je kunt niet zonder goed overleg simpelweg vaststellen dat hier geen mogelijkheid is om de arbeidsrelatie voort te zetten. De rechter beoordeelde het gesprek daarover tot op heden nog als onvoldoende. De rechter sprak onder meer het volgende uit: 'Het op voorhand en zonder behoorlijk inhoudelijk overleg in twijfel trekken van de geschiktheid van de leraar vanwege het

enkele feit van zijn homoseksuele gerichtheid en het samenwonen met een homoseksuele relatie is strijdig met het in de Algemene wet gelijke behandeling neergelegde verbod op onderscheid.' De GPO West Nederland moet nu opnieuw met Renkema om de tafel. We wensen de betrokkenen alle wijsheid toe om dit gesprek in alle openheid en inhoudelijkheid te voeren.

Privéleven op straat

Aan een zaak als deze zitten veel persoonlijke aspecten. Wie hoort over een huwelijksrelatie die beëindigd wordt, weet dat dit raakt aan diep-verdrietige zaken in het privéleven van de betrokkenen. Veel van dat privéleven ligt op straat. Bedoeld of onbedoeld. Op het internet is nog de aflevering van het programma *Tot de dood ons scheidt* (2007) te bekijken, waarin de liefde tussen Duran en Maureen Renkema ondanks haar ziekte onmiskenbaar blijkt.

Het is dan pijnlijk dat de titel van het televisieprogramma niet bewaarheid werd voor deze man en vrouw: tot de dood ons scheidt... Met die intentie stonden ze er wel in.

Op de site van het COC (de wereldlijke homobelangenorganisatie) stond onderstaande open brief namens het paar.

De afgelopen dagen is de berichtgeving omtrent de zaak Duran Renkema vs GPO-WN in verband met het dreigende ontslag wegens homoseksualiteit in sommige media veranderd in berichtgeving in de persoonlijke sfeer. Wij willen benadrukken dat we ons volledig distantiëren van de onjuiste manier waarop e.e.a. op dit moment in sommige media voorgesteld wordt, met name inzake de ziekte van Maureen en de manier waarop wij uit elkaar gegaan zijn. Die zaak heeft een lange geschiedenis en facetten die alleen ons aangaan. Wij vragen u dit te respecteren. Hierbij doen wij een dringend beroep aan alle betrokkenen om de discussie weer te verleggen naar de eigenlijke zaak. De berichtgeving over ons privé-

ven is niet relevant en brengt ons, bedoeld of onbedoeld, enorme persoonlijke schade toe.

Nu ik hierover schrijf, wil ik trachten zo veel mogelijk rekening te houden met deze wens van de direct betrokkenen. Het mag niemand gaan om het ontstaan van een persoonlijke hetze. Helaas is het niet mogelijk om alle persoonlijke aspecten buiten beeld te houden. De centrale vraag is immers of deze docent dienst kan doen als identiteitsdrager van het gereformeerd onderwijs. En daarbij hoort een beoordeling van zijn publiek waarneembare gedrag.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen een geaardheid en het leven volgens die geaardheid. Dat onderscheid wordt aangeduid met de woorden *homofiel* en *homoseksueel*. Deze onderscheiding werd een paar decennia geleden in publicaties van de ethicus J. Douma gemaakt. Ze is ook vaak bestreden: wie homofiel is, is noodzakelijkerwijs ook homoseksueel. Iemand kan zijn geaardheid en het uitleven daarvan toch niet scheiden, is dan de stelling. Wel zo zijn, niet zo doen: ondoenlijk is dat.

Het tekent de moeite die gegeven is met homoseksualiteit. De gevoelens van aantrekking en lust die in een

vol, maar is dat tenslotte juist niet. De kerken dienen veilig te zijn voor homofiele broeders en zusters. Ze zijn dat niet als de kerken ruimte geven voor ongehoorzaamheid. Leven in ongehoorzaamheid aan de Here is de grootste onveiligheid die er bestaat.

Het maken van een onderscheid tussen een neiging en het toegeven aan een neiging is voor een christen niet vreemd. Het wordt van velen, en in zekere zin van ons allen gevraagd. Van mensen zonder een huwelijkspartner verwachten we dat ze in onthouding leven. Wie eerlijk luistert naar Gods geboden, beseft dat er een overspeler en een moordenaar enz. in hem huist, die je eronder moet houden. Niet toegeven aan je slechte neiging. Nu is seksualiteit geen slechte neiging, maar ze wordt dat wel wanneer ze buiten het kader van het door de Here ingestelde huwelijk tussen één man en één vrouw wordt beleefd.

Een onderscheid dus tussen homofiel geaard en homoseksueel levend lijkt me nog steeds op zijn plaats. Waarbij we mogen verwachten dat pas concreet gedrag gevolgen heeft voor bijvoorbeeld het functioneren als identiteitsdrager van een school.

Ingewikkeld voorbeeld

In Oegstgeest is sprake van iemand die zich bekendmaakt als homoseksueel, samenlevend met een vriend. Een broeder die leeft in een homoseksuele relatie.

Maar daarmee zijn we er nog niet. Deze broeder is deze relatie aangegaan terwijl hij een gezin heeft, echtgenoot en vader is. Mij dunkt dat we hier alweer met een andere laag te maken hebben. Het gaat niet alleen om homoseksualiteit. Hier wordt een huwelijksrelatie beëindigd. Er wordt een nieuwe relatie aangegaan. (Over de volgorde tussen die beide spreek ik me niet uit, daar draag ik geen kennis van.) En die nieuwe relatie is van homoseksuele aard.

Er zijn daarin naar mijn mening allerlei aspecten te onderscheiden die ieder op zichzelf de vraag doen rijzen of iemand

Uit verlegenheid zwijgen

De vragen waar we hier mee te maken hebben, vertonen een behoorlijke gelaagdheid. En dat vraagt om een goed onderscheiden waarop het aankomt.

Zo zal het gegeven dat iemand homofiel geaard is of wellicht zelfs seksuele aantrekking ervaart bij beide geslachten (biseksueel), in zichzelf geen reden zijn om tot een schorsing en eventueel het ontslag van een docent te komen. Het is al de vraag of dergelijke privéinformatie bekend is of moet zijn bij een werkgever. Grond voor ontslag kan slechts concreet gedrag van een docent zijn.

huwelijk hun geheiligde plek kennen, krijgen een dergelijke ruimte niet. En dat roept spanning op. Die spanning is niet één op één te vergelijken met de spanning in het leven van een ongehuwde. Dan zijn de seksuele gevoelens immers gericht op een wijze die de Here niet afwijst. Al is er geen partner om er uiting aan te geven. Het maakt je verlegen. Het voelt vaak alsof hier lasten worden opgelegd die je zelf met geen vinger zou willen. Moet een dergelijke verlegenheid niet geven dat we maar zwijgen?

Het lijkt me beter om niet in te leveren op de norm die de Here stelt. Wie aan Gods geboden voorbijgaat, lijkt liefde-

geschikt is om op een gereformeerde basisschool te werken. Dan moet je immers een voorbeeld zijn voor kinderen in de basisschoolleeftijd. Als je alle aspecten samen neemt, is het helemaal geen vraag meer.

Het is mogelijk een docent te handhaven van wie het huwelijk is stukgelopen. Wellicht kan in bepaalde situaties zelfs iemand die een nieuwe relatie is begonnen, in het gereformeerde onderwijs worden gehandhaafd. Maar hier kan het echt niet.

Dit is toch niet uit te leggen aan kinderen: de meester is weg bij zijn vrouw. (Dat mag niet, dat verbiedt de Bijbel, maar bij de meester ligt het anders, ingewikkelder...)

De meester is weer aan een nieuwe relatie begonnen. (Terwijl hij volgens Gods Woord niet vrij is ten opzichte van zijn huwelijkspartner, maar hier ligt het anders...)

De meester is nu bij een vriend. (De Bijbel spreekt over een seksuele relatie van mensen van hetzelfde geslacht uit-

sluitend afwijzend, maar in het geval van de meester ligt het anders, ingewikkelder...)

De rechter kan dan wellicht spreken van het 'enkele feit' van de homoseksualiteit. Binnen de organisatie van de school wordt dat terecht anders beleefd. Het is een spannende vraag of dat in het Nederland van vandaag nog aan een rechter valt uit te leggen.

Identiteitsdrager

Wanneer is iemand geschikt om als drager van de identiteit van een gereformeerde school dienst te doen? Moet je daarvoor perfect zijn in gehoorzaamheid en mag er in je leven niets zijn dat schuurt?

Natuurlijk is dat niet zo. Er doen zich situaties voor van gebrokenheid. Een huwelijk kan stranden. Er kan een zwakheid of zonde bij iemand aan het licht komen. Dat hoeft niet te leiden tot een beëindiging van de arbeidsrelatie.

In dergelijke situaties kun je wel degelijk op een verantwoorde manier drager blijven van de identiteit van de school. Als je met de gebrokenheid in je leven eerlijk voor de Here staat. Als je je zonde zonde noemt, belijdt als zonde en de strijd ertegen aangaat. Dat soort dragers van een gereformeerde identiteit zijn minstens zo waardevol in het onderwijs als mensen die alles volmaakt lijken te doen.

God geeft aan kinderen falende en tekortschietende ouders. Als ouders zich daarvan bewust zijn en hun kinderen voorgaan in een christelijk omgaan met eigen falen, zijn ze van onschatbare waarde. Voorbeeld zijn is ook: voorbeeld zijn in het omgaan met teleurstelling en verdriet. In het omgaan met eigen falen en feilen.

Maar dan spreken we over de dingen in een heel andere sfeer dan nu rondom Oegstgeest hangt.

In de afgelopen tijd werd door GPO-WN, de organisatie van de school, het

Reactie GPO-WN inzake procedure Duran Renkema

In een kort geding heeft GPO-WN bij de Kantonrechter te Leiden verweer gevoerd tegen een vordering van haar werknemer, de heer D. Renkema, om na een afwezigheid van bijna 6 maanden weer als leerkracht tewerk te worden gesteld. GPO-WN heeft de Kantonrechter van haar kant gevraagd de arbeidsovereenkomst met de heer Renkema te ontbinden.

Tijdens de behandeling van beide zaken op 14 oktober jl. is de vordering tot weder tewerkstelling ingetrokken waarna de kantonrechter een uitspraak toezegde in het verzoek van GPO-WN tot ontbinding van de arbeidsovereenkomst. GPO-WN heeft vandaag kennis genomen van deze uitspraak. GPO-WN heeft in de rechtszaak aangevoerd dat zij van mening is dat de heer Renkema niet meer geloofwaardig de identiteit van de vereniging kan uitdragen. Verder is uitvoerig toegelicht in het verzoekschrift van GPO-WN waarom zij de stellige overtuiging heeft dat dit ook de zienswijze van de heer Renkema was, waarna een maandenlange periode van onderhandelingen over een financiële regeling is gevolgd. In zijn verweer is door de heer Renkema aangegeven waarom hij van mening is dat hij terug wil en kan in de functie waarin hij werkzaam was.

De rechter heeft geoordeeld dat hij niet heeft kunnen vaststellen dat er voldoende zorgvuldige gesprekken hebben plaatsgevonden en partijen opgeroepen in overleg te gaan over andere opties dan ontbinding van de arbeidsovereenkomst.

Uiteraard zullen wij de uitspraak van de rechter respecteren, maar wij zijn wel teleurgesteld over de gang van zaken. Waar wij er altijd naar hebben gestreefd de belangen van alle betrokkenen inclusief de heer Renkema en zijn gezin zo goed mogelijk in het oog te houden, moeten we constateren dat de afgelopen weken in het openbaar veel negatieve berichtgeving over GPO-WN en de heer Renkema heeft plaatsgevonden. Wij betreuren dat ten zeerste en hechten er aan om duidelijk te stellen dat deze berichtgeving qua vorm en inhoud niet overeenstemt met de wijze waarop GPO-WN met haar medewerkers wil omgaan. Door de uitspraak van de rechter zal dit traject opnieuw langer gaan duren, hetgeen in onze optiek schadelijk is voor alle betrokkenen.

Nu de rechter uitspraak heeft gedaan zullen wij de gesprekken opnieuw met een open hart ingaan. Vanaf het begin van dit traject hebben wij een gesprek willen voeren buiten het juridische circuit. Het zal gezien de verwijdering tussen partijen in de afgelopen weken een uitdaging worden om deze gesprekken met wederzijds respect te voeren, maar wij gaan die uitdaging gegeven de uitspraak van de rechter toch aan.

Ongeacht de uitkomst van deze gesprekken wensen wij de heer Renkema het allerbeste toe.

Marnix van Bruggen, voorzitter GPO-WN

stilzwijgen bewaard. En zo hoort het ook. Men heeft niet willen spreken over een conflict met een personeelslid. Zeker niet wanneer de rechter een uitspraak gaat doen. Dat is een kenmerk van goed werkgeverschap.

Nu de uitspraak van de kantonrechter in hun nadeel is uitgevallen, is een persverklaring uitgegeven (zie kader). Daaruit is op te maken dat men verrast is door de ophef die er gekomen is. Men was ervan uitgegaan dat Renkema met hen van oordeel was dat doorgaan op school geen optie was. Maanden later bleek dat Renkema van oordeel was dat hij terug kon komen op school. Je kunt je afvragen of hier een gebrek aan communicatie blijkt, of dat de opvatting van Renkema veranderd is in de loop van het proces.

Behalve deze verklaring reageerde Marnix van Bruggen, voorzitter GPO-WN, via de EO.*

Hulptroepen dienen zich aan

Opvallend is dat Renkema zich laat bijstaan door het COC. We krijgen de indruk dat het COC, de homobelangenorganisatie in Nederland, graag ziet dat het bolwerk van het gereformeerd onderwijs wordt geslecht. Daar dienen homo's te kunnen werken zonder dat ze zich moeten verantwoorden. Dat iemand steun zoekt, is begrijpelijk.

Maar deze steun geeft toch wat te denken. Renkema geeft aan, van harte gereformeerd te willen zijn en graag drager te willen zijn van de gereformeerde identiteit van de school. Blijkbaar is het in zijn beleving allemaal wel met elkaar te verbinden en uit te leggen. Dat dient nu dus te gebeuren in een nieuw gesprek met zijn werkgever. Daar moet het terrein worden verkend: is het mogelijk op de een of andere manier aan de slag te blijven in het gereformeerd onderwijs of niet?

Behalve steun van het COC ontving Renkema steun van de christelijke homo-organisatie ContrariO. Op de website van ContrariO staat een persbericht dat onomwonden steun betuigt aan Renkema. Enerzijds laat ContrariO in het midden of homofielen de vrijheid moeten nemen om een relatie aan te gaan. Daarin kiest de organisatie niet. Niettemin wordt de schorsing daar zeer betreurd. Uit het persbericht:

René Venema, voorzitter van ContrariO, stelt 'geschokt' te zijn door het verhaal van Renkema. 'Juist nu we vooral zoveel positieve ontwikkelingen ervaren binnen het christelijk onderwijs.' ContrariO lanceerde in 2009 de lesmethode 'Homo in de Klas' waarmee inmiddels jaarlijks honderden scholieren op het gereformeerd middelbaar onderwijs worden

voorgelicht. Vanuit die context is zij voortdurend in gesprek met schooldirecties en docenten. 'In de ontmoeting, het vertellen van wat je bezighoudt, als christen homo en christen hetero, komt vaak zoveel begrip en respect tot stand', aldus Venema.

Hier blijkt mijns inziens dat de lesbrieff waaraan ContrariO heeft meegewerkt, niet alleen gericht is op meer begrip voor de homo en een veiliger sfeer op school – allebei zeer nodig. Het gaat er ContrariO ook om de weg te effenen naar een aanvaarding van levenskeuzes die in het licht van de Schrift niet kunnen bestaan. En dat is in feite een ondermijning van datgene waar de scholen voor staan: onderwerping aan Gods Woord, ook waar het pijn doet.

ContrariO bepleit een ruimte die je niet moet willen bevechten. Een gesprek waarbij begrip en respect aanwezig zijn, kan ook leiden tot de conclusie dat er binnen de identiteit van het gereformeerd onderwijs geen plek meer is. Het blijft een open vraag of die optie als een reële wordt gezien.

Vanuit de kerken werd steun betuigd door de predikant van Zwolle-Noord, ds. Jac. Ophoff. Voor de camera gaf hij zijn reactie. Na de zondeval is er veel stuk gegaan. Gods bedoeling is een relatie van man en vrouw. Maar zoals zo veel dingen kapot zijn, is het hier ook niet meer oorspronkelijk. Dat verklaart dat er homoseksualiteit bestaat. Hij maakt zich sterk voor de acceptatie van homo's in de kerk. Voor de camera betoogde hij dat slechts wanneer iemand ongezond te koop loopt met zijn geaardheid, in het contact met jonge kinderen, er aanleiding zou kunnen zijn voor een gesprek. Maar daarbij staat de baan nog helemaal niet ter discussie. Daar spreekt een ruimte en een mildheid uit waarbij niet langer klip-en-klaar blijkt dat de norm van de Schrift wordt aangelegd.

Een andere identiteit

Het lijkt meer en meer een privékeuze van een enkeling te zijn om als homo geen relatie aan te gaan. Prof. De Bruijne vroeg er scherpzinnig aandacht

voor in zijn column in het ND: 'Zij die ervoor kiezen om alleen te blijven'. Hij wijst op een gedachtegang die kan liggen achter een dergelijk zinnetje. Er zijn homo's die kiezen voor alleen zijn. Daarover kun je allerlei respectvolle teksten uitspreken en opschrijven. Maar: zij kiezen ervoor om alleen te blijven. Dat is hun keuze, een ander doet het anders. En zij hadden het ook net zo goed anders kunnen doen. Ieder zijn eigen keuze...

De Bruijne wijst op de vertekening die zich hier voordoet. Wie homofiel geaard is en zijn weg wil gaan in onderworpenheid aan Gods Woord, zal niet van zichzelf het idee hebben dat hij een *keus* heeft. Wie van oordeel is dat de Schrift deze weg wijst, zal dat niet zozeer zien als een keuze, maar als de enige weg die de Here wijst. En hij of zij zal het amper als steun ervaren als er onder de broeders en zusters in de kerk ruimte is voor zijn of haar extreme standpunt. Werkelijke steun betekent ook begrip hebben voor de strijd waarin iemand staat.

Zij die zichzelf snijden omwille van het koninkrijk (Mat. 19:12 NBG) verdienen meer steun.

Welke keuze hebben we? We hebben antwoord te geven op de vraag: hoe verhoud ik me tot mijn seksuele gevoelens en voorkeuren? Daar zijn we namelijk niet aan overgeleverd. Het is een reële keuze, de keuze voor het alleen-zijn. Niet als een buitenissige keuze, maar als de keuze voor de gehoorzaamheid. Een keuze die moeilijk is, moeilijk ook is vol te houden. Waarbij we elkaar in de gemeente hebben bij te staan waar we kunnen.

We hebben een grote solidariteit nodig binnen de kerk, om elkaar hierin bij de les te houden. Inmiddels is het hebben van een bevredigende seksuele relatie zo ongeveer een grondrecht geworden. Ook in de kerk. Wie gescheiden is, ziet het als een onmogelijke opdracht om alleen te moeten blijven. Wie nog een tijd moet wachten voordat er getrouwd kan worden, grijpt vooruit op het geschenk van de seksualiteit. We vinden het zo moeilijk om in deze verseksualiseerde wereld onszelf iets te ontzeggen.

Wie zich door de Here geliefd weet, ontvangt een andere identiteit. Daar-

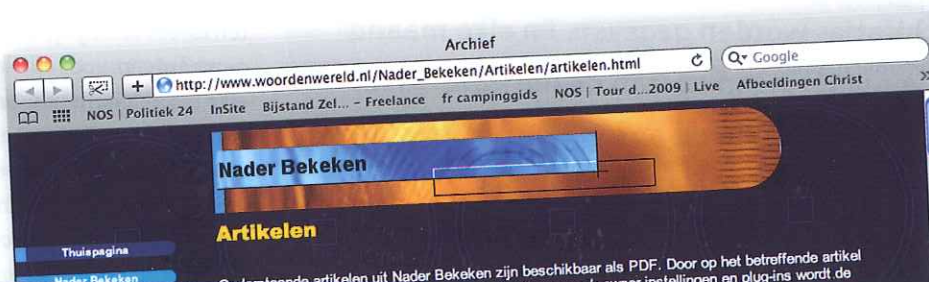
van drager zijn betekent soms pijn lijden en vervreemding ervaren in een wereld die je niet lijkt te begrijpen.

De ruimte voor een eigen personeelsbeleid voor het bijzonder onderwijs wordt al met al steeds kleiner. We bidden om wijsheid voor allen die betrokken zijn bij deze zaak. In het bijzonder de bestuurders van de GPO-WN, die hier tegen de maatschappelijke stroom in moeten zwemmen en soms vanuit de kerken niet de steun krijgen die ze verdienen.

Afgesloten 4 november 2011.

Noot:

- * Zie http://www.eo.nl/programma/doordewereld/2011-2012/page/Voorzitter_reageert_op_vonnis_homoseksuele_docent/articles/article.esp?article=12749860.

Artikelen uit oudere jaargangen blijven beschikbaar!

Als redactie willen we graag artikelen uit vorige jaargangen, die nog van belang (kunnen) zijn, voor de lezers en andere belangstellenden beschikbaar houden. De mogelijkheid om artikelen van tenminste twee jaar geleden op te vragen is er via www.woordenwereld.nl! Door te klikken op Nader Bekeken, Archief kunt u uit een aantal nummers downloaden.

Verder zijn trefwoordenregisters op alle voorgaande jaargangen te vinden op www.woordenwereld.nl, onder Nader Bekeken.

Jaargang 15 nr 9 (september 2008)
Korte boekbespreking - Christendom en gnostiek (H.J. Boiten)
Kroniek - GS en NGK (H.J.C.C.J. Wilschut)

Jaargang 15 nr 7-8 (juli-augustus 2008)
Boek van de maand - Dicht bij welke hoorder (P.L. Storm)
Gemeentebreed - Kan het ook zonder formulier (A. Bas)
Korte boekbespreking - Ken jij die kerk (J.W. van der Jagt)
Kroniek - Nalezing bevrijdingspastoraat (H.J.C.C.J. Wilschut)

Jaargang 15 nr 6 (juni 2008)